A szegedi polgári pártok szervezkedése.

(Saját tudósitónktól.) A szegedi két polgári párt, a Károlyi- és a radikális párt egyidőben, hétfőn délután 4 órakor tartott szervezkedő gyülést. Előbbinek a városháza közgyülési termében, utóbbinak a Tisza szálló nagytermében volt érdeklődő, szép közönsége. A gyülésről az alábbi tudósitást közöljük:

A radikálisok nagygyülése

A radikális párt nagygyülését dr. *Hollós* József nyitotta meg lendületes szavakkal. A többi között a következőket mondotta:

Az „Az Est" vezércikkirója a napokban élesen nekitámadt *Jászi* Oszkár miniszternek, amiért az egy gyülésen olyasfélét mert kijelenteni, hogy a jövő társadalmában a filosophusok fognak uralkodni. A lap nevetség tárgyává akarja tenni a tudóst, aki tudomány és bölcselet alapján akar politikát csinálni. Ámde azok körében, akik a bölcsészetre és a tudományra nem ugy tekintenek föl, mint külső cicomára, hanem mint az emberiség tökéletesedésének és boldogságának alapjaira: azok előtt nem kétséges, hogy a jövendő korok nagy politikusai csak nagy tudósok és filosophusok lehetnek.

Hogy milyen lesz pontosan a jövő társadalma, ki tudná azt ma megmondani? *Mi* a jövő boldog társadalmának, az *Anatole France* szociálista-kommunista világszövetségének csak a pionirjai lehetünk. Miként az ókori zsidó népnek 40 évig kellett vándorolni a pusztában, mig a rabszolgaság birodalmából az igéret földjére juthatott, ugy kell az emberiségnek még a szellemi, lelki, erkölcsi tökéletesedés tisztitó tüzén átvergődni, amig a költők, tudósok és filosophusok boldog társadalmába elérkezhetik. — Melyik ut vezet a legrövidebb idő alatt oda: ki tudná azt ma megmondani.

Az éljenzéssel fogadott szép beszéd után dr. *Eisner* Manó tartotta meg érdekes előadását, amelynek gondolatmenete a következő:

Ahogy most Károlyi, a világkultura egyik legnagyobb lángelméje a történelmi *materiányek* után megalkotja a történelmi *materializmusról*, az *osztályállamról* és *osztályharcról*, a káros *tőkeuralomról* és a *társadalmi forradalomról* szóló tanait és mindjárt a társadalmi és gazdasági rend tervszerü átalakitásának egész módszeres rendjét is, megindul a *szociálizmus* gondolatvilágának hőditó világáramlata és az egész európai szárazföldön hatalmas politikai befolyáshoz jut a *marxizmusra* alapitott kommunista szociálizmuson felépülő szociáldemokrácia, a szakszervezetileg organizált ipari munkásság politikai pártja.

A szociáldemokrácia alaptanitása az, hogy az állam mindenkor osztályállam, az állami hatalmat egyetlen kiváltságos osztály gyakorolja, amely a többi, dolgozó osztályokat gazdaságilag kizsákmányolja és politikailag elnyomja. Ez a nagybirtokos-nagytőkés osztály az egyházzal és a militarizmussal és segitője a nagypolgárság. Az ipari nagytőke lelketlensége a tőkét a munkabér, a munkaérték rovására szaporitja, amivel szemben a proletariátus száma és nyomora egyre nő. Ezen igazságtalan állapot megszüntetésére nincs más mód, mint az összes tőkéket, amelyet termelési eszközök állami tulajdonba venni, a termelést kommunizálni és a termelt javakat a végzett munka arányában juttatni el minden egyes fogyasztóhoz minden szabad közvetitési tevékenység nélkül.

Ámde egy nagy tudományos rendszer azt hirdeti, hogy nem kell a kommunizmus végső eszközéhez nyulni, — más uton is megvalósitható a társadalmi és gazdasági rend igazságossá tétele. A *liberális szociálizmus* ez a rendszer, amely szerint nem az ipari nagytőke a bajok közvetlen oka, hanem a kötött földbirtok, a nagybirtok. Amikor még hire sem volt iparnak és pénztőkének, már volt *rabszolgaság és jobbágyság*, a proletariátus legszomorubb formája, — a nagybirtokos, főuri osztály. A föld nem szaporitható termelési tényező és nem munka eredménye, mint minden egyéb tőke. Ezért a köz tulajdonába veendő és csak azoknak adandó, akik maguk munkálják meg. Egy ilyen grandiózus reform eredményeképen kiegyenlitődne a munkabér és a földjáradék közötti monopoliumos különbség és magszünne a tőkegazdaság tulsulya. Majd a rendszer részletes indokolását adja elő az előadó és fejtegeti, hogy a polgári radikálizmus egy uton halad a szociáldemokráciával Magyarországon, — a politikai végcélok tekintetében tér csak el tőle.

Dr. *Eisner* Manónak nagy tetszéssel, tapssal fogadott érdekes előadására *Szalay* János reflektált, akinek viszont dr. *Mérey* adta meg a választ. Végül még ketten szólaltak fel. Kommunista szellemben tettek cáfoló megjegyzéseket, amelyekre dr. Eisner Manó a zárszó jogán kemény birálattal válaszolt, majd határozati javaslatot fogadott el, a melynek fontosabb részeit itt közöljük:

A Szegedi Radikális Párt megállapitja, hogy *a tudományos szociálliberalizmus alapján áll*, amelynek célja: a tiszta gazdaság és a tökéletes demokrácia állapotának megvalósitásával, a munka nélkül való jövedelmet nem ismerő, igazságos és egyenlőséges társadalmi és gazdasági rend biztositása. Ehhez képest leszögezi, hogy a végleges berendezkedés rendszerét illetően a kommunisztikus termelési rendnek *ellenese*, a magántulajdonjog intézményének szerves és fejlődéses *fentartását* kivánja és fenn akarja tartani a szabad versenyt, az árucserét és a piacot, a szabad egyéni kezdeményezést és vállalkozást. Kivánja azonban az összes földnek, illetve földbirtoknak méltányos és teljes megtérités mellett való állami tulajdonbavételét, illetve a kötött birtok fokozatos megszüntetését és a járadékbérlet rendszerében azok számára való kiadását, akik a földet maguk müvelik meg és a természet értékeit munkájukkal maguk hasznositják. Kivánja egyes, az egyéni vezetés alól kinőtt mezőgazdasági, ipari és bányászati nagyüzemeknek méltányos kisajátitás mellett állami kezelésbe való átvételét, illetve társadalmositását sorozatosan és fokozatosan és ahhoz mérten, ahogyan e nagyüzemek a szociálizálásra koronként megéretteknek. Kivánja a pénz és hitelélet hatékony állami szabályozását és állandó ellenőrzését és a kollektiv munkaszerződéseknek minden téren való állami kezdeményezését és támogatását.

Kivánja továbbá, hogy a nemzetgyülés munkásságának megkezdődéséig és a békekötés határozmányainak keresztülviteléig, mélyrehatóbb törvényes reformok lehetőleg elkerültessenek. Kivánja ehhez képest, hogy a kormányzó politikai pártok egyezzenek meg sürgősen egy olyan nyilvánosan közzéteendő átmeneti kormány, illetve közös pártprogramban, amely a rokon alapelvek bázisán, a háboru likvidálásának teendőit foglalja magában és csupán ezen teendők lebonyolitásának idejére szól. Megállapitja a Szegedi Radikális Párt, hogy a kormány által tervezett magas *vagyonadó* és annak végrehajtása nem valamely kommunista gondolatnak a megvalósitása akar lenni. A Szegedi Radikális Párt a kormánnyal szemben bizalmát nyilvánitja és elitéli a bolsevizmus térhóditási törekvéseit is, de a rokon magyar szociáldemokráciával hosszu uton *egy ösvényt követ* és vele hüséges fegyvertársaságban akar maradni.

A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták.

A szegedi Károlyi-párt szervezkedő gyülése.

Vasárnap délután a városháza közgyülési termében tartotta meg szervezkedő nagygyülését.

A nagygyülést dr. *Becsey* Károly nyitotta meg, aki hosszabb, tetszéssel fogadott beszédet tartott, amelynek során elmondotta, hogy két hónap telt el a világháboru befejezése óta és ez idő alatt a polgárság belátta, hogy a háboru csak folytatása lenne azoknak a vér- és pénzáldozatoknak, amelyek idegen imperialista törekvéseket szolgálnak. A forradalmi kormánynak, amely három pártból alakult: a függetlenségi 48-as pártból, az országos radikális pártból és a szociáldemokrata pártból, első ténykedése az volt, hogy az ellenségeskedést beszüntette és a mielőbbi, tisztességes békekötést biztositani akarja. Két nagy osztály küzdelme a vezetésért és a harc eredményétől függ, hogy milyen alapokon rendezkedik be az uj Magyarország. A forradalmi napok vér nélküli lefolyása a szociáldemokrata párt szervezettségének köszönhető. Itt Szegeden is, milyen sokat köszönhetünk a szociáldemokrata pártnak, amely a rend fönntartását biztositani tudta. Ez a párt, amely most velünk együtt van kormányon, most arra törekszik, hogy *magának többséget teremtsen és a kormányzást maga vegye át.* Nem foglalkozik szóló azzal, hogy ez a helyzet minő hatásokat teremtene és hogy az ország elég érett e ilyen irányu fejlődésre. Amidőn azonban a szociáldemokrata párt egyre nagyobb rétegeket von magához, a polgári pártoknak és különösen a Károlyi-pártnak erősödésre kell törekednie, hogy az erőmérkőzésből győztesen kerüljön ki. Ezért hivták össze a nagygyülést és ezért fogják három egymásután következő vasárnapon még összehivni. Üdvözli a nagygyülést és felkéri dr. *Szivessy* Lehelt, a párt alelnökét, hogy a párt céljairól tartson ismertető beszédet.

Dr. Szivessy a forradalom előzményeit ismerteti. Mikép volt lehetséges az, hogy négy és fél éven keresztül ölésre, pusztitásra tanitották az embereket. A pusztitás közepette jött, mint Messiás, Károlyi, akit nemrégen még támadtak, kinevettek, nem hittek erejében, a pacifizmusba vetett hitében.

Károlyi karácsonyi nagy beszédének három főpilléréről beszél; amelyet a békekötésig minden polgár magáévá tehet. Elsősorban az ország függetlenségéről szól, amely Károlyinak első főcélja. A demokráciát is hirdeti a vezér. Széles rétegeket kell bevonni a parlamentbe a néppolitika folytatására. Méltatja a földreformot, amely a demokratikus eszmék diadala. Beszél az ország iparositásának szükségéről. A nagytőkéseket támadja, akik a háboru előnyeit élvezték, amig a nép vérpadon kinlódott. A párt szocializálni akarja a társadalmat a radikálizmus legvégső határáig, de mindig tekintettel lesz az európai általános érdekekre.

Kéri a párthiveket, hogy érzésükben, gondolkodásukban legyenek olyanok, mint a szociálisták, de a végső konzekvenciákra csak akkor gondoljanak, ha meg lesz mentve hazánk, szeretett Magyarországunk.

Ezután *Almássy* Endre beszélt a forradalmi pártok belső életében történt változásokról. Veszedelmesnek tartja a kommunista mozgalmat, sőt forradalom ellenesnek, mint azokat a reakciósokat, akik a régi rendet kivánják visszaállitani. Akik a Károlyi-párt elveit magukévá teszik, azokat csatlakozásra hivja fel. Az utolsó szónok beszéde után az elnök felhivta a nagygyülésen jelenlevőket, hogy vegyenek részt a szervezkedés sikerre vezető munkájában.

Óráját és ékszereit
javittassa elsőrangu **óra- és ékszer-üzletemben. Szolid árak!**
Órákban és ékszerekben nagy raktár.
FISCHER K.
Korzó-kávéház mellett.